

Hållbar förskola och skola

Utbildningsförvaltningen, Barn och ungdom, Linköpings kommun

Datum: 2016-09-26
Kontakt: Lars Rejdnell, skolchef
Helga Nyberg, miljösamordnare
Ann-Sofi Johansson, utvecklingsledare
Organisation: Linköpings kommun, Utbildningsförvaltningen,
Barn och Ungdom

Innehåll

1	Projekt Hållbar utveckling i förskola och skola.....	4
2	Giftfri förskola	6
3	Kemikaliesmart skola	7
4	Systematisk arbete med lärande för hållbar utveckling	8
5	Utveckling av lärarstöd	9
5.1	LHU i förskolan - lärarstöd	9
5.2	LHU i grundskolan – lärarstöd	10
5.2.1	Grundutbildning LHU för hela personalgrupper	10
5.2.2	Kemikaliers omlopp i samhället – lärarstöd åk 1-9.....	11

1 Projekt Hållbar utveckling i förskola och skola

I Linköpings kommun antogs en aktivitetsplan för giffria förskolor av barn- och ungdomsnämnden i mars 2015. Det finns ett stort antal kemikalier i vår närmiljö och då barn är mer sårbara för kemikalier än vuxna är det angeläget att minska deras exponering för skadliga kemikalier i vardagen.

I vårt arbete med att skapa hållbara miljöer för våra barn och kommande generationer behövs ett långsiktigt helhetsperspektiv. Vårt arbete ska genomsyra både den fysiska miljön och undervisningens innehåll. Systematiskt arbete med lärande för hållbar utveckling i förskolan och skolan är en förutsättning för att få till långsiktighet och ett utvecklat förhållningssätt till bland annat resursutnyttjande och konsekvenserna av livsstilar.

Detta dokument omfattar en övergripande beskrivning av hur projektet "Hållbar förskola och skola" är planerat fram till och med 2017.

Projektet är uppdelat i delprojekt: giffri förskola, kemikaliesmart skola, systematiskt arbete med lärande för hållbar utveckling i förskola och skola samt utveckling av lärarstöd som komplement till ordinarie undervisning, exempelvis NTAs (Naturvetenskap och Teknik för Alla) teman.

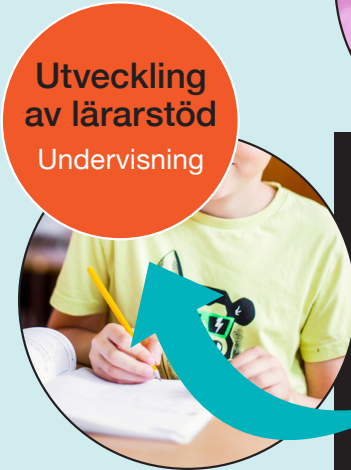
**Giftfri
förskola**
Fysisk miljö

**Kemikalie-
smart skola**
Fysisk miljö

Systematiskt
arbete med
**Lärande
för hållbar
utveckling**
Undervisning

**Utveckling
av lärarstöd**
Undervisning

**En hållbar
förskola
och skola**

2 Giftfri förskola

Giftfri miljö är ett av Sveriges sexton miljömål och det är utpekat som ett prioriterat arbetsområde av regeringen. Idag finns kunskaper om att miljögifter kan spridas till luften i form av damm som vi sedan andas in. Dessa miljögifter sprids från vardagsprodukter som finns i vår omgivning, till exempel från leksaker, möbler och elektronik.

Barn är mer känsliga för dessa kemikalier och miljögifter än vuxna och eftersom barn tillbringar en stor del av sin dag på förskolan har Linköpings kommun valt att genomföra satsningar för en giftfri miljö just där. Arbetet för en giftfri förskola startade år 2015 och utgår från en aktivitetsplan fastställd av barn- och ungdomsnämnden. Aktivitetsplanen är ett första steg i ett långsiktigt arbete för att skapa giftfria förskolor.

Aktivitetsplanen består av tolv aktiviteter som bland annat innebär att tydligare miljökrav ställs i samband med upphandling till förskolor och vid ny- och ombyggnation av förskolelokaler.

För att ge förskolepersonal råd och stöd i arbetet med att gå igenom och rensa bort produkter och varor som kan innehålla farliga kemikalier i förskolemiljön har även ett hand-ledande material tagits fram och utbildningar om kemikalier i var-dagen har anordnats.

Mer information och framtaget material finns på www.linkoping.se/lhu

3 Kemikaliesmart skola

Som en del i kommunens satsning för en hållbar förskola och skola genomförs aktiviteter för att förbättra skolornas fysiska miljö. Bland annat ställs från och med år 2015 tydliga krav i de upphandlingar som rör förskola och skola för att säkerställa att material, möbler, med mera inte innehåller ohälsosamma kemikalier.

Under våren 2016 har en kartläggning genomförts över vilka material som finns och används i skolorna. Kartläggningen resulterade i framtagningen av en handledning riktad till fritidshem. Genom handledning får personal i fritidshem stöd i arbetet med att gå igenom och rensa bort produkter och varor som kan innehålla farliga kemikalier i närmiljön. Som ett komplement till materialet anordnas utbildningstillfällen om kemikalier i vardagen riktad till skolpersonal i fritidshem och andra intresserade.

Mer information och framtaget material finns på www.linkoping.se/lhu

4 Systematiskt arbete i lärande för hållbar utveckling

Skolor och förskolor har i detta delprojekt haft möjlighet att söka medel för att starta/utveckla ett systematiskt arbete med lärande för hållbar utveckling (LHU) utifrån sina respektive enheters behov. Detta kan ske genom att arbeta med certifieringar i form av Skolverkets utmärkelse för hållbar utveckling eller Grön Flagg. Alternativt har skolan/förskolan sökt medel för eget utvecklingsarbete som på annat sätt visar hur ett långsiktigt systematiskt arbete i lärande för hållbar utveckling engagerar all personal och alla elever/barn på skolan/förskolan och genomsyrar nuvarande och framtida verksamhet. Ett krav har varit att ett systematiskt utvecklingsarbete fortsätter bedrivas, utvärderas och utvecklas efter avslutad projektperiod. Ett annat krav är att ta reda på hur elevernas lust, engagemang, lärande och förståelse för en hållbar utveckling ökat eller förändrats. Samverkan sker med bland annat fil dr Anders Jidesjö, Linköpings Universitet. Målet är att minst 25 % av Linköpings förskolor och skolor utvecklar detta arbete.

Med hjälp av ett skattningsmaterial i lärande för hållbar utveckling för respektive grundskola och förskola ges en uppfattning om hur det systematiska arbetet inom lärande för hållbar utveckling bedrivs i nuläget. Materialet kan användas som ”mätsticka” för progression/utveckling av LHU.

Mer information finns på www.linkoping.se/llhu.

5 Utveckling av lärarstöd

5.1 LHU - lärarstöd i förskolan

En behovsanalys i chefsgruppen för förskolan resulterade i att Linköpings förskolor har behov av en enkel, verksamhetsnära och konkret lärarhandledning, kopplad till kompetensutvecklande insatser i LHU.

Under 2016 görs detta utvecklingsarbete av verksamma förskollärare i Linköpings kommun tillsammans med Eva Ärlemalm Hagsér, forskare och universitetslektor vid Mälardalens högskola. Förskollärarna tar fram exempel på projektarbeten från de egna verksamheterna medan Eva författar de didaktiska texter. Stor vikt läggs vid att visa på de ekologiska, ekonomiska och sociala dimensionerna samt på hur man konkret arbetar med handlingskompetens och pluralistisk undervisning i förskolan.

Handledningen innehåller även texter som beskriver vad hållbar utveckling samt lärande för hållbar utveckling innebär. De första utbildningarna genomförs våren 2017 i form av kollegiala lärandecirklar för hela personalgrupper.

5.2 LHU - lärarstöd i grundskolan

Idag finns undervisningsmaterialet ”Linköpings Miljöspanarna” som drivs i samarbete mellan Hållbarhet och miljökommunikation på Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen och Utbildningskontoret i Linköping. Under våren 2016 gjordes en kartläggning av vilka eventuella ytterligare behov som finns i grundskolan kring lärarstöd inom dels LHU, dels kemikaliers omlopp i samhället. Kartläggningen har utmynnat i följande lärarstöd:

5.2.1 Grundutbildning LHU för hela personalgrupper

Detta är ett utbildningspaket, tänkt att genomföras i lärandecirklar utifrån prof Helen Timperleys tankar kring kompetensutveckling och kollegialt lärande, för hela personalgrupper på skolor. Kompetensutvecklingsinsatsen leds med fördel av skolans egna förstelärare, utvecklingsgrupp eller motsvarande, med stöd av utbildningskontorets hållbarhetspedagoger. Mål med utbildningspaketet:

- Uppnå samsyn kring vad hållbar utveckling respektive lärande för hållbar utveckling innebär för skolan
- Utarbeta en första handlingsplan för systematiskt arbete med lärande för hållbar utveckling för skolan

Som handledning används ”Education for change – en handledning för undervisande och lärande för hållbar utveckling”, utgiven via Baltic University Programme, Uppsala University.

*Mer information finns på
www.linkoping.se/lhu.*

5.2.2 Kemikaliers omlopp i samhället – lärarstöd åk 1-9

Under hösten 2016 - våren 2017 utvecklas ett lärarstöd för att arbeta med aktuella och verkliga samhällsfrågor kopplat till kemikaliers omlopp i samhället, oavsett vilket ämne eller vilken årskurs läraren undervisar i. Stödet kommer att bestå av komplexa samhällsaktuella berättelser med tillhörande frågeställningar som genererar elevinflytande och kan leda till handling/påverkan i respektive åldersgrupp F-3, 4-6, 7-9.

Frågeställningarna ska mana till samarbete över ämnesgränserna samt vara väl kopplade till lämpliga undervisningsområden i olika ämnen, bland annat NTAs teman. Syftet med lärarstödet är att berika den befintliga undervisningen samt ge en modell för hur man som lärare lyfter in hållbarhetsperspektiven oavsett undervisningsområden.

Utbildningsförvaltningen,
Barn och ungdom, Linköpings kommun

